

Europese
Commissie

HET EUROPEES SOCIAAL FONDS INVESTEREN IN MENSEN

Wat het is en wat het doet

Sociaal
Europa

Noch de Europese Commissie, noch enige persoon die optreedt in naam van de Commissie kan verantwoordelijk worden gesteld voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de gegevens in deze publicatie.

© Omslagfoto: iStockphoto

Voor elk gebruik of elke reproductie die niet valt onder het auteursrecht van de Europese Unie, dient rechtstreeks van de auteursrechthouder(s) toestemming te worden verkregen.

Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen over de Europese Unie.

Gratis nummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Als u mobiel belt, hebt u misschien geen toegang tot gratis nummers of kunnen kosten worden aangerekend.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).
Catalografische gegevens en een samenvatting bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2012

ISBN 978-92-79-23814-7

doi:10.2767/64863

© Europese Unie, 2012

Overneming met bronvermelding toegestaan

Printed in Belgium

GEDRUKT OP ELEMENTAIR CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER (ECF)

WAT IS HET EUROPEES SOCIAAL FONDS?

De Europese Unie zet zich in om meer en betere banen en een sociaal-inclusieve samenleving te creëren. Deze doelstellingen vormen de kern van de strategie Europa 2020 voor het genereren van slimme, duurzame en inclusieve groei in de EU. In de huidige economische context is dat een nog grotere uitdaging.

Werken aan het stimuleren van werkgelegenheid

Het ESF is het belangrijkste Europese instrument om werkgelegenheid te ondersteunen, mensen aan beter werk te helpen en te zorgen voor eerlijkere arbeidskansen voor alle EU-burgers. Dit doet het ESF door te investeren in menselijk kapitaal — een eerste vereiste voor een concurrerende beroepsbevolking. De ESF-financiering van 10 miljard EUR per jaar verbetert de arbeidskansen voor miljoenen inwoners van Europa. De nadruk ligt daarbij op mensen die moeilijk aan werk kunnen komen, bijvoorbeeld jongeren of oudere werknemers. Deze nadruk op kansarme groepen maakt deel uit van een stimuleringsbeleid voor “sociale inclusie”, waaruit blijkt hoe belangrijk werkgelegenheid is voor een betere integratie in de samenleving en het dagelijks leven.

Projecten voor mensen

Het ESF is geen arbeidsbureau — het adverteert niet met vacatures. Maar het financiert wel projecten in EU-landen om miljoenen mensen te helpen bij het verbeteren van hun arbeidskansen. Dit doet het fonds door tienduizenden lokale, regionale en nationale werkgerelateerde projecten te financieren in de hele EU: van kleine projecten onder leiding van een plaatselijke liefdadigheidsinstelling om gehandicapte mensen uit de buurt te helpen bij het vinden van passend werk tot nationale projecten om de hele bevolking te stimuleren een beroepsopleiding te volgen. Er is een enorme verscheidenheid in de aard, omvang en doelen van ESF-projecten en ze zijn gericht op een brede waaier van doelgroepen. Er zijn projecten die zich richten op onderwijsstelsels, onderwijzers en schoolkinderen, op jonge en oudere werkzoekenden en op potentiële ondernemers met verschillende achtergronden. Bij het ESF ligt het accent op de mensen.

HET ESF - HOE HET HELPT EN WIE HET HELPT

Een fonds voor solidariteit

Vijfendertig procent van de Europese bevolking woont in de minder welvarende regio's van Europa en tweederde van de ESF-begroting wordt in die regio's besteed. Het resterende deel, eenderde, gaat naar de welvarende regio's. Alle landen en regio's ontvangen dus ESF-steun, maar de plaatsen die er de grootste behoefte aan hebben, krijgen meer. En deze steun heeft een enorme impact. Ieder jaar helpt het ESF ongeveer 11 miljoen mensen. Van deze 11 miljoen is 7 miljoen werkloos of inactief, 5,7 miljoen vrouw en meer dan 3 miljoen jonger dan 25 jaar. Bijna 1 miljoen behoort tot een migrantengroep of etnische minderheid, zoals de Roma, en 400 000 heeft een handicap. In een tijd van hoge werkloosheid maakt ESF-financiering een wezenlijk verschil in de kansen van mensen op een baan en bij het verbeteren van hun levensstandaard.

Prioriteiten stellen

De Europese Commissie en de EU-landen bepalen samen de prioriteiten van het ESF en de wijze waarop het de aanzienlijke middelen besteedt. Er zijn projecten die erop gericht zijn het aanpassingsvermogen van werknemers en ondernemingen te vergroten door hen nieuwe

vaardigheden en nieuwe manieren van werken bij te brengen. Andere projecten richten zich op een betere toegang tot de arbeidsmarkt, door jongeren te helpen bij de overgang van school naar werk of door laagopgeleide werkzoekenden bij te scholen om hun arbeidskansen te verbeteren. Het bieden van beroepsopleidingen en mogelijkheden tot een leven lang leren om mensen te voorzien van nieuwe vaardigheden is zelfs een belangrijk onderdeel van veel ESF-projecten.

Samenwerken met partners

Voor het bepalen van de doelen van het ESF en voor het toezicht op de werking ervan, werkt de EU samen met nationale en regionale overheden en de sociale partners: vakbonden en werkgeversorganisaties. De feitelijke ESF-projecten worden geleid door een brede waaier van organisaties — arbeidsbureaus, liefdadigheidsinstellingen en sociale ondernemingen, aanbieders van beroepsopleidingen, of een combinatie hiervan. Het belangrijkste kenmerk is dat het geld wordt verdeeld door organisaties die op de hoogte zijn van de plaatselijke omstandigheden. Zij weten het best hoe deze middelen kunnen worden ingezet om de arbeidsmogelijkheden en -kansen van mensen te verbeteren.

© Getty Images

WAT HET ESF DOET

De vaardigheden en arbeidskansen van mensen verbeteren

De financiële crisis heeft geleid tot een verdubbeling van de inspanningen om mensen aan het werk te houden of om ze, als ze hun baan verliezen, zo snel mogelijk weer aan werk te helpen. De crisis bedreigt veel organisaties en werknemers — daarom zijn tal van ESF-activiteiten gericht op de ondersteuning van werkgelegenheid. Waar het aantal arbeidsuren wordt verlaagd, ondersteunen ESF-programma's werknemers die een opleiding volgen om hun vaardigheden te vergroten ten behoeve van het bedrijf waar ze werken. Waar banenverlies onvermijdelijk is, kan het ESF helpen om werknemers de nieuwe vaardigheden te leren waar werkgevers behoefte aan hebben, zodat mensen snel weer aan het werk kunnen.

Groene banen met het oog op groei

Het Spaanse “Groene banen”-programma helpt in totaal 28 000 werknemers door ze uit te rusten met de milieutechnische vaardigheden en kwalificaties die nodig zijn in een veranderende economie. Er wordt prioriteit gegeven aan werknemers in bedrijven en sectoren die worden bedreigd met reorganisatie, om ze te helpen zo snel mogelijk weer aan het werk te gaan. Het initiatief ondersteunt ook ongeveer 1 000 nieuwe bedrijven om de groei van nieuwe groene ondernemingen aan te moedigen.

Onderwijsvaardigheden in Letland

Bezuinigingsmaatregelen in de publieke sector in Letland vormden de aanleiding voor het project “Leraren opleiden” dat ongeveer 22 000 opleiders de kans gaf zich om te scholen. Sommigen lieten zich omscholen voor een baan in een andere sector, zoals accountancy en projectmanagement. Anderen kozen ervoor hun onderwijsvaardigheden uit te breiden met nieuwe vakken en een hogere lesbevoegdheid.

Overheidsdiensten waar u op kunt rekenen

In geval van dreigende werkloosheid zijn de overheidsdiensten voor arbeidsvoorziening vaak het eerste adres waar hulp wordt gevraagd. Ze spelen een essentiële rol bij het weer aan het werk helpen van mensen, ze verschaffen informatie en bieden opleidingsmogelijkheden. In sommige gevallen, met name in de minder ontwikkelde regio's, moeten ze hun diensten aan werkzoekenden en anderen verbeteren. ESF-projecten helpen in veel landen de kwaliteit van de overheidsdiensten te verhogen, door middel van personeelstrainingen, nieuwe geautomatiseerde systemen en betere strategische planning en organisatie. Dit gebeurt vaak in partnerschap met andere EU-landen die hun deskundigheid delen.

Zorgen voor betere onderwijs- en opleidingsmogelijkheden

Op de arbeidsmarkt stijgt het aantal banen voor hoogopgeleiden, terwijl de vraag naar laagopgeleide mensen daalt. En deze tendens zet zich naar verwachting in de toekomst voort. Dat is een van de belangrijke redenen voor het ESF om beter onderwijs en meer mogelijkheden voor beroepsopleidingen te ondersteunen. ESF-financiering richt zich op de hele onderwijs- en opleidingssector — van basisschool en hoger onderwijs tot een leven lang leren voor werknemers van alle leeftijden. Bovendien biedt beter onderwijs andere voordelen — goed gekwalificeerde mensen verdienen tijdens hun werkende leven meer dan mensen met weinig of geen vaardigheden en kwalificaties.

ESF-projecten verbeteren onderwijsstelsels door leerprogramma's te moderniseren, IT-systemen te implementeren, de vaardigheden van docenten te ontwikkelen en ouders aan te moedigen tot meer betrokkenheid bij het onderwijs van hun kinderen. Veel activiteiten zijn gericht op een vermindering van het aantal schoolverlaters. Voor jongeren zonder kwalificaties is de kans op werk veel lager, dus door hen aan te moedigen hun onderwijs af te ronden, geeft het ESF jongeren betere arbeidskansen. Maar dergelijke activiteiten stoppen niet bij de schoolpoort. In het hoger onderwijs helpt het ESF om sterkere banden te smeden tussen universiteiten en het bedrijfsleven. Dat zorgt ervoor dat jongeren relevante en gewenste vaardigheden ontwikkelen, en kan het begin zijn van een duurzame loopbaan.

Het ESF financiert activiteiten in de hele EU om mensen te helpen de vaardigheden te verwerven die ze nodig hebben om werk te krijgen en hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te verbeteren. Opleidings- en vaardighedenprojecten beslaan een scala aan activiteiten, van specialistische interne projecten waarbij werknemers nieuwe competenties ontwikkelen tot landelijke opleidingsprogramma's voor werknemers en werkzoekenden. Het ESF stimuleert ook een leven lang leren om werknemers te helpen nieuwe vaardigheden te leren wanneer hun werk dat vereist.

Hoewel het ESF onderwijs en opleidingscursussen voor iedereen financiert, gaat de steun specifiek naar mensen met weinig of geen kwalificaties.

Bevorderen van betere kansen voor jongeren

De financiële crisis heeft vooral de werkgelegenheid onder jongeren een zware slag toegebracht. Dit heeft ernstige gevolgen voor de toekomstplannen van jongeren en de toekomstige groei. Elk jaar worden meer dan 3 miljoen jongeren door ESF-projecten ondersteund: ze leren vaardigheden die door werkgevers worden vereist en worden begeleid bij het vinden van een baan. Opleidings- en mentorprogramma's helpen laaggekwalificeerde jongeren om hun vaardigheden en arbeidskansen te verbeteren. De beter gekwalificeerde jongeren leren extra vaardigheden, in bijvoorbeeld management of informatietechnologie, zodat ze aantrekkelijker worden voor werkgevers.

Het ESF bevordert daarnaast de mobiliteit — duizenden jongeren doen werkervaring en taalvaardigheden op in het buitenland. Een ander doel van het ESF is het stimuleren van stageprogramma's: praktijkervaring bieden in combinatie met opleidingen om de vaardigheden te ontwikkelen die werkgevers zoeken.

Nieuwe vaardigheden voor oudere werknemers

Elk jaar helpt het ESF ongeveer 500 000 oudere werknemers het hoofd te bieden aan de uitdagingen met betrekking tot leeftijdsdiscriminatie en de noodzaak langer door te werken. Ondanks hun waardevolle ervaring hebben oudere werkzoekenden moeite werk te vinden. Daarom geven ESF-projecten oudere werknemers nieuwe vaardigheden die hun arbeidskansen vergroten en die hen helpen bij een carrièreswitch. Mensen met een baan kunnen door bijscholing hun vaardigheden verbeteren en hun bijdrage maximaliseren — bijvoorbeeld door jongere werknemers te begeleiden. Daarbij bieden projecten in het kader van een leven lang leren alle werknemers de mogelijkheid hun vaardigheden en competenties te verbeteren, zodat het werkende leven wordt verlengd en de sociale en financiële onafhankelijkheid wordt gestimuleerd.

Veel ESF-projecten zorgen ervoor dat traditioneel ingestelde kleine en middelgrote ondernemingen en managers worden overgehaald om ondernemende jonge mensen aan te nemen voor nieuwe bedrijfsactiviteiten, om innovatie te stimuleren met nieuwe ontwerpen, nieuwe technologieën en nieuwe exportmarkten.

Een helpende hand voor wie die nodig heeft

Hoewel Europa een van de meest welvarende regio's ter wereld is, leeft 16% van de burgers in armoede; dat zijn ongeveer 80 miljoen mensen. Veel van hen zijn werkeloos, te zeer ontmoedigd om werk te zoeken, of ze behoren tot een kansarme groep. Hieronder vallen bijvoorbeeld alleenstaande ouders die kinderopvang moeten regelen, mensen met een handicap bij wie werkgevers twifelen over hun capaciteiten, recent aangekomen immigranten die de taal slecht spreken, en minderheden zoals de Roma die te maken hebben met openlijke discriminatie. Hoewel sociale stelsels veel doen om deze situatie te verlichten, is voor veel mensen de weg naar werk, en de onafhankelijkheid en sociale voordelen die werk biedt, een betere oplossing.

Jaarlijks worden ongeveer 400 000 mensen met een handicap geholpen door ESF-projecten. Vaak wordt er gewerkt met potentiële werkgevers om flexibele oplossingen, zoals aangepaste werkplekken, te vinden of er worden sociale ondernemingen opgezet om gehandicapte werknemers passend werk te bieden. Het ESF helpt immigranten die werk zoeken met het verwerven van taalvaardigheden en de erkenning van hun kwalificaties. Het prioriteren van betere arbeidskansen voor de Roma is een manier om hun integratie in de Europese samenlevingen te versterken, bijvoorbeeld door kwesties als onderwijs, werkgelegenheid, gendergelijkheid en gezondheid aan te pakken.

Meer kinderopvang en een hogere arbeidsparticipatie van vrouwen gaan hand in hand, waaruit blijkt hoe belangrijk voorzieningen voor kinderopvang kunnen zijn bij het vergroten van de arbeidskansen van vrouwen.

Van de 11 miljoen mensen die het ESF jaarlijks helpt, zijn er 900 000 immigrant of van een etnische minderheid zoals de Roma.

De ondersteuning van werkende vrouwen is een andere prioriteit. Veel activiteiten zijn erop gericht de toegang tot kinderopvang te bevorderen zodat vrouwen sneller weer aan het werk kunnen. Andere projecten moedigen vrouwen aan om technische en IT-vaardigheden op te doen of trekken geslaagde zakenvrouwen aan om als mentor te dienen voor vrouwen die een eigen bedrijf willen beginnen. Het ESF helpt jaarlijks 5,7 miljoen vrouwen bij het verbeteren van hun arbeidskansen.

Ondernemerschap aanmoedigen en banen scheppen

Ondernemen is essentieel omdat het banen schept voor mensen. Er zijn ongeveer 23 miljoen ondernemingen in Europa en 99% daarvan bestaat uit kleine bedrijven, die voorzien in twee op de drie banen in de particuliere sector. Dat is de reden dat het ESF ondernemerschap ondersteunt. Maar er is meer: door kansarme mensen te helpen bij het opzetten van een bedrijf worden zij onafhankelijk; er zijn dus ook aanzienlijke sociale voordelen aan de hulp verbonden. Het begrip "ondernemer" is op veel mensen van toepassing: op een moeder die vanuit huis een onlinebedrijf wil beginnen, op een ervaren geïmmigreerde ontwerper die een klein bedrijf wil opzetten en wat vrienden in dienst wil nemen, maar bijvoorbeeld ook op een groep wetenschappers die nieuwe technologie op de markt wil brengen. Het ESF biedt al deze mensen veel mogelijkheden, zoals managementtraining, mentorschap en begeleiding tijdens de opstartformaliteiten en de eerste activiteiten, scholing voor werknemers, toegang tot netwerken van andere ondernemers en zo nodig ondersteuning bij export en internationalisering.

ESF-ondersteuning gaat verder dan opleiding en begeleiding. Toegang krijgen tot kapitaal — leningen voor kleine bedrijven om een bedrijf in de beginfase te ondersteunen — is voor veel nieuwe ondernemers een groot probleem. Commerciële banken vinden het vaak te riskant om aan hen te lenen. Daarom bieden veel ESF-projecten microleningen aan kleine ondernemers. Deze microfinancieringsprojecten kunnen zich beperken tot een bepaalde regio, of zich richten op bepaalde groepen mensen zoals immigranten of jongeren. Daarnaast werkt de microfinancieringsfaciliteit Progress op Europees niveau met verstreckers van microkredieten in de lidstaten en biedt leningen tot 25 000 EUR aan ondernemers en nieuwe bedrijven in de hele Unie.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Wie kan ESF-financiering ontvangen?

ESF-financiering is beschikbaar via de lidstaten en regio's. Het ESF financiert geen projecten rechtstreeks vanuit Brussel. ESF-programma's worden uitgevoerd via afzonderlijke projecten, die geleid worden door deelnemende organisaties. Dat kunnen allerlei organisaties zijn, bijvoorbeeld overheidsinstellingen, bedrijven, ngo's en sociale partners die actief zijn op het gebied van werkgelegenheid en sociale inclusie. Geïnteresseerde organisaties kunnen contact

opnemen met de ESF-beheersautoriteit in hun eigen land of regio.

Waar komt ESF-financiering vandaan?

ESF-financiering komt uit de begroting van de Europese Unie en wordt aangevuld met nationale bijdragen. Het ESF maakt meer dan 10% van de totale EU-begroting uit. Voor de periode 2007 tot 2013 bedraagt de ESF-begroting 75 miljard EUR, ofwel bijna 10 miljard EUR per jaar.

© Shutterstock

WAT IS DE TOEKOMST VAN HET ESF?

In de periode 2014 tot 2020 blijft het ESF het belangrijkste EU-instrument voor de investering in menselijk kapitaal. Het ESF geeft concrete ondersteuning aan mensen die op zoek moeten naar werk of die hun huidige baan willen houden. Met behulp van onderwijs en opleiding draagt het ESF bij aan het stimuleren van een concurrerende Europese beroepsbevolking. Het zal zich nog harder inspannen voor de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting van kwetsbare groepen, bijv. laagopgeleide mensen,

etnische minderheden zoals de Roma, de ouderen, alleenstaande ouders of migranten. Tot zal het ESF de institutionele capaciteitsopbouw bevorderen. Om de invloed van dergelijke maatregelen te vergroten, wordt de ondersteuning geconcentreerd op een beperkt aantal prioriteiten: op de prioriteiten in overeenstemming met de Europese strategie voor groei en werkgelegenheid en op gemeenschappelijke inspanningen om de gevolgen van de economische crisis te ondervangen.

Europese Commissie

Het Europees Sociaal Fonds: investeren in mensen - Wat het is en wat het doet

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie

2012 — 8 blz. — 14,85 × 21 cm

ISBN 978-92-79-23814-7

doi:10.2767/64863

HOE KOM IK AAN EU-PUBLICATIES?

Gratis publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- bij de vertegenwoordigingen en delegaties van de Europese Unie. Ga voor de contactgegevens naar <http://ec.europa.eu> of stuur een fax naar +352 2929-42758.

Betaalde publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Betaalde abonnementen (bv. jaarreeksen van het *Publicatieblad van de Europese Unie* en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie):

- via een van de verkoopkantoren van het Bureau voor publicaties van de Europese Unie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_nl.htm).

Deze brochure laat u kennismaken met het Europees Sociaal Fonds: er wordt een kort overzicht gegeven van wat het fonds is en wat het doet, en er wordt beschreven hoe ESF-activiteiten veel groepen mensen in heel Europa helpen bij het verwerven van nieuwe vaardigheden en het verbeteren van hun arbeidskansen.

Als aanvulling op deze brochure is er een reeks van 27 landenbladen: één voor elke EU-lidstaat. Deze bladen geven informatie over financieringsprioriteiten en programma's van het ESF voor het betreffende land. Er wordt gebruik gemaakt van voorbeelden van echte projecten om te illustreren op welke wijze ESF-financiering werkgelegenheid en sociale samenhang bevordert.

Meer informatie over het Europees Sociaal Fonds en wat het doet voor Europese burgers en met name in uw land vindt u op de website van het ESF: <http://ec.europa.eu/esf/>

